

Dimensie Individueel en coöperatief

Relatie tussen deze dimensie en CKV

Het kunstwerk van een individuele kunstenaar blijkt soms het werk van een coöperatief te zijn. Rembrandt gaf in zijn atelier meerdere schilders de opdracht om aan een van zijn eigen schilderijen mee te werken. De choreograaf maakt zijn choreografie veelal ter plekke en in samenwerking met de dansers, en de dirigent voert samen met het orkest het werk uit. Wie is nu de kunstenaar? Is de kunstenaar degene die het kunstwerk heeft bedacht (de schilder, de choreograaf of de componist) of is het degene die het heeft uitgevoerd of gemaakt (de school van schilder X, het dansgezelschap of het orkest)? En maakt dit uit voor de individuele kunstervaring, voor het publiek? Wat kan de toegevoegde waarde zijn van het werken in een coöperatief? En, in hoeverre was er binnen bijvoorbeeld de kunstenaarsgroep De Stijl, ruimte voor de individuele schilders, architecten en vormgevers?

Deze dimensie is mogelijk ook te linken aan: *digitaal en analoog; autonoom en toegepast; individueel en coöperatief; monodisciplinair, multidisciplinair en interdisciplinair.*

Sfeerbericht

Samen aan het werk

De tentoonstelling *Say Cheese* laat werk zien van de kunstenaar Martin Creed: blauwe ballonnen, woeste schilderijen, een wandelend muziekkorps, boompjes in het park et cetera. De werken zijn bedacht door Creed maar niet door hem gemaakt. Het zijn de museummedewerkers die daadwerkelijk hebben geschilderd, ballonnen gekocht en opgeblazen, wc-rollen gestapeld om zo de expositie te kunnen samenstellen. Alle musea die zijn werk willen tonen krijgen instructies of 'creatieve werkopdrachten' van de regisseur Martin Creed. In hoeverre is dit werk individueel of juist coöperatief? Maakt dat uit voor de waarde van het kunstwerk? Of voor de beleving van deze kunst?

Er zijn musea die aan het werk van één kunstenaar zijn gewijd, er zijn ook musea waar kunstwerken van verschillende kunstenaars worden getoond. Die verschillende kunstwerken die dan in de zalen worden samengebracht gaan als het ware met elkaar een dialoog aan, waardoor er een bepaald spanningsveld tussen de werken ontstaat. Waar ligt hier de grens tussen individueel en coöperatief? Wat is het effect op het publiek? Is de expositie het kunstwerk (van de conservator) of...?

Mogelijke opdrachten en/of onderzoeksvragen naar aanleiding van dit sfeerbericht

- Ga aan de slag met een subgroepje. Kies drie individuele kunstenaars (eventueel uit wisselende kunstdisciplines) en ga op zoek naar een thema of onderwerp waarmee je ze met elkaar kunt verbinden. Op welke manier kunnen ze als coöperatief naar voren komen?
- Stel op basis van jullie onderzoek een digitale tentoonstelling samen.
- Evalueer bij het publiek (de medeleerlingen) wat de meerwaarde is van dit nieuwe coöperatief ten opzichte van de individuele kunstenaar(s).

Concrete opdrachten

- Individueel, coöperatief, kunst? Loes Veenstra uit Rotterdam deed aan 'kunstnijverheid', namelijk het breien van truien. Van de mensen om haar heen kreeg ze wol en daarvan maakte ze voor iedereen een persoonlijke, unieke trui. Ze werden heerlijk gedragen (of lagen te vervilten in de kast); de truien van Loes werden in de buurt een begrip. Jaren later gingen kunstenaars ermee aan de slag. Ze verzamelden de truien bij de dragers en stelden op basis van de hele collectie een expositie in de Kunsthal samen. Daarnaast organiseerden ze een flashmob, waar de hele buurt aan meedeed.
- Wanneer spreek je hier van kunst? In hoeverre is iets (pas) kunst wanneer het in een museum hangt? Wat is bij dit 'Community Art' project de rol van het kunstenaarscoöperatief? In hoeverre vind je Loes een kunstenaar? Beargumenteer je antwoord.

- Organiseer vanuit school een Community Art project rond het thema duurzaamheid en maak indien mogelijk gebruik van individuele kunstenaars in de omgeving van je school.
- Een mogelijke onderzoeksvraag (vanuit ScEPTED-factoren):
Sociologisch: Kunst in de leefomgeving. Het nieuwe stadhuis van Deventer presenteert zich met kunst. Niet de bekende portretten of beelden in de zalen van de notabelen, maar kunst aan de buitenkant van het gebouw die wordt gekleurd door gewone mensen. Het kunstwerk bestaat namelijk uit de vinger- of teenafdrukken van 2300 'gewone' Deventenaren. Elke afdruk is gegoten in aluminium en in een frame geplaatst. Wat is bij dit kunstwerk individueel? Wat is coöperatief? Wat is het effect hiervan op de beleving door het publiek?
- Middels welke kunst(uiting) zou je de eigen school kunnen representeren? Formuleer in subgroepjes de opdracht die je a.h.w. in het kader van een prijsvraag of openbare aanbesteding kan voorleggen aan verschillende kunstenaars/makers. Wat zou het onderwerp/thema kunnen zijn, welke criteria formuleer je en waarom?

Suggesties vanuit een andere kunstdiscipline

Muziek

- Verdeel de klas in subgroepen en woon verschillende optredens bij, zoals een popfestival, een jazzfestival in de stad of een lunchpauzeconcert.
- Formuleer van tevoren de onderzoeksvragen die te maken hebben met individueel en coöperatief, bijvoorbeeld wat is de rol van het publiek, wat is individueel, wat is coöperatief? Wat zijn de effecten hiervan? Wat is de impact op de beleving van het publiek en/of de muzikanten?
- Bespreek de ervaringen en antwoorden van de verschillende subgroepjes.
- Ga op zoek naar recensies van de verschillende optredens zoals genoemd bij a. Vergelijk de eigen ervaringen met die van de recensent. Wat zijn jullie conclusies of bevindingen?

Meer inspiratie?

Opsomming mogelijke bronnen (literatuur, websites, films etc.):

- eerder ontwikkeld materiaal voor CKV (eigen materiaal van docenten);
- materiaal zoals ontwikkeld door musea, gezelschappen en culturele instellingen.
- Steinz, P. (2014). *Made in Europe, De kunst die ons continent bindt*. Amsterdam: Nieuw Amsterdam
 - artikel 11: *Bulgaarse stemmen*;
 - artikel 44: *Het Lam Gods* van de gebroeders van Eijck;
 - artikel 56: *Monthy Python's Flying Circus*.
- Truien van Loes <https://www.youtube.com/watch?v=Pul1Ja8gWBg>
- <http://www.martincreed.com/> en https://www.npo.nl/kunstuur/19-03-2017/AT_2075836
- <http://www.deventerstadhuiskwartier.nl/deventer-raamwerk> en www.christienmeindertsma.com